

DOI: <https://doi.org/10.32782/ecovis/2026-1-19>
УДК 364.2:331.1

Поплавська Оксана Миколаївна

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри соціоекономіки та управління персоналом,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9538-3718>*

СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ: АНАЛІЗ, МЕТОДИКА ВИМІРЮВАННЯ ТА ШЛЯХИ ПОСИЛЕННЯ

У статті здійснено комплексний аналіз стану та перспектив забезпечення соціальної безпеки України в умовах сучасних турбулентних викликів та дії воєнного стану. Обґрунтовано, що соціальна безпека є фундаментальною основою національної стійкості. Методологічну основу становить авторська методика експрес аналізу соціальної безпеки на національному рівні, яка включає 7 індикаторів, що охоплюють демографічні, економічні, екологічні та правові компоненти. Запропонована шкала інтерпретації інтегрального показника рівня соціальної безпеки дозволяє класифікувати її стан як прийнятний, ризиковий або неприйнятний (критичний). Новизною є обґрунтування висновку про те, що забезпечення високого рівня соціальної безпеки потребує політичної, соціально-економічної стабільності та стратегічних заходів орієнтованих на стійкість країни, зокрема, удосконалення демографічної політики та публічного управління, стимулювання бізнесу та перегляд політики доходів населення.

Ключові слова: соціальна безпека, економічна нестабільність, ринок праці, людський капітал, демографічна криза.

Oksana Poplavska

*Candidate of Economic Sciences, Docent,
Associate Professor of the Department of Socioeconomics and
Human Resource Management,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman*

SOCIAL SECURITY IN UKRAINE: ANALYSIS, MEASUREMENT METHODS, AND APPROACHES TO IMPROVEMENT

The article provides a comprehensive analysis of the state and prospects of social security in Ukraine amid the current turbulent challenges and martial law. It argues that social security is the fundamental basis of national stability, where the country's future development directly depends on the human factor – the quality of human capital, personnel security, and management efficiency. Particular attention is paid to the development and testing of a methodology for measuring the level of social security by calculating an integral indicator. For express analysis, a system of seven standardized indicators covering demographic, economic, environmental, and legal aspects is proposed: morbidity rates; population growth dynamics; environmental efficiency index; unemployment rate according to the ILO methodology; gross domestic income per capita; Gini coefficient; and crime index. The proposed interpretation scale allows classification of security status as acceptable, risky, or unacceptable (critical). The study identified critical threats, including excessively high mortality among the working-age population, which significantly exceeds the rates in other countries and indicates the unsatisfactory state of the healthcare system and difficult working conditions. An analysis of the labor market for the period 2000–2021 showed that the Ukrainian economy is in a state of constant crisis, and demographic “shrinkage” due to low birth rates and migration threatens the future labor potential. It has been established that the level of social security in Ukraine is predominantly risky, and armed aggression only exacerbates existing socio-economic problems. The scientific novelty of the work lies in 1) substantiating the conclusion that ensuring a high level of social security requires political and socio-economic stability, which requires measures aimed at the country's sustainability; 2) the formation of a list of strategic measures to strengthen social security, including: stimulating the birth rate through housing loan benefits, introducing tax preferences for enterprises that support employees with family responsibilities, and revising the policy of remuneration in the budgetary sphere. The need to adopt a single strategic document that would enshrine the principles of human-centeredness and the interconnection of social security with the state's national security doctrine was emphasized.

Keywords: social security, economic instability, labor market, human capital, demographic crisis.

© Поплавська О.М., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Постановка проблеми. Сучасне існування України визначається чисельними викликами, які створюють перешкоди для її розвитку. Від утримання стійкості країною в такому динамічно змінюваному середовищі значною мірою залежить її майбутній розвиток, що у свою чергу визначається людським фактором (це і якість людського капіталу, і кадрова безпека, і управлінська ефективність, тощо). Проте для України, як більшості європейських країн, збільшується тиск демографічної кризи, що «звужує» її майбутній трудовий потенціал і питання покращення якості людського капіталу виносяться за межі лише регулювання соціально-трудових відносин. Разом з тим маємо фактор зовнішнього тиску – воєнний стан – котрі провокують нові ризики для життя людини. Усе це є компонентами соціальної безпеки. Тож, якщо не приділяти уваги питанням, які стосуються забезпечення соціальної безпеки, то поступово країна втрачатиме свій потенціал економічного розвитку, втрачаючи людські та інші ресурси. Зважаючи на провідну роль людини в творенні економіки, усі рішення соціально-економічного характеру повинні відповідати принципу людиноцентричності, тобто, коли життя, права та добробут кожної людини визнаються найвищою цінністю. Крім того, на шляху забезпечення стійкості країни, ваги набирають такі проблеми (пов'язані з життям людини), як бідність, соціальна нерівність, соціальна апатія, зростання злочинності та втрата довіри до державних інституцій. Зрозуміло, що в умовах турбулентності, стратегічним пріоритетом для України має бути розбудова соціально відповідальної держави, яка здатна не лише реагувати на існуючі загрози, а й створювати умови для випереджального розвитку людського капіталу. Це вимагає тісної координації економічних реформ із соціальними пріоритетами, де гідний рівень життя громадянина є головним критерієм успішності державної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До тепер в методологічному сенсі категорія «соціальна безпека» залишається дискусійною. Частково таке зумовлено тим, що у законодавчому просторі вона не має трактування. Зокрема, тлумачення цієї дефініції та підходів до її оцінювання існувало у Методичних рекомендаціях щодо розрахунку рівня економічної безпеки України [16], які наразі втратили чинність. Серед науковці домінує трактування соціальної безпеки як як системи соціального захисту мало захищених верств населення, як збалансованість ринку праці, як якість життя населення, ін. Зокрема, Кропивницький М. пов'язує соціальну безпеку з спроможністю забезпечити реалізацію прав людини та вбачає її втілення у системі соціального захисту населення [13]. Більш загально трактує термін Белоусов В., який наголошує, що соціальна безпека являє собою фундамент демократичного суспільства [8]. Досліджуючи сутність національної безпеки, Коваленко Р. пропонує ототожнювати соціальну політику та соціальну безпеку, зводячи останню до сукупності заходів, спрямованих на пом'якшення наслідків настання соціальних ризи-

ків [12]. В парадигмі людиноцентризму Варналій З., Микитюк О. та ін. пропонують розуміти соціальну безпеку як безпеку людини та завдання уряду щодо реалізації соціальних її прав [6], а Харазішвілі Ю. та Грішнова О. пропонують розуміти соціальну безпеку як якість життя населення [18]. В більш ранніх публікаціях, науковці трактували поняття соціальної безпеки, як складової економічної безпеки, тому розглядали її суто через економічний прояв соціально-трудових процесів [9], а Галиця І. та Гетьман О. виокремлюючи різні моделі соціальної безпеки, наголошують на тому, що вона є проявом соціальної держави та потребує суттєвих фінансових ресурсів [10].

Отже, очевидним є те, що уся сукупність знань різноспрямована, включає показники аналізу процесів на різних рівнях управління. Зважаючи на таку варіативність методологічних підходів, авторський підхід полягає у такому. Соціальна безпека, як основа національної безпеки, представляється як екосистема явищ, процесів. В цій екосистемі усі процеси детерміновані мотивами та рішеннями ключових акторів, соціальних партнерів. Якщо взяти до уваги положення Стратегії національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни» [17], де одним з пріоритетних національних інтересів є розвиток людського капіталу та авторську візію цього явища, то соціальна безпека трансформується в інтерес розвитку людського капіталу та постає як індивідуальна стратегія безпеки кожної особистості. Звичайно, такий підхід є прогресивним, але не дозволяє отримувати цілісну «картину» впливів соціально-економічних процесів на сталість держави через досягнення соціальної безпеки.

Таким чином, комплексний аналіз наукових публікацій дозволяє стверджувати, що соціальна безпека є фундаментом національної стійкості, який вимагає багаторівневого підходу – від захисту інтересів окремої людини до формування стабільної макроекономічної та правової системи.

Мета статті полягає у апробації авторського методологічного підходу до вимірювання рівня соціальної безпеки на національному рівні та розробка пропозиції щодо покращення соціальної безпеки в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу дослідження. Враховуючи авторський концепт соціальної безпеки, структурно на національному рівні така екосистема описується через демографічні, економічні, соціально-трудові компоненти. Ураховуючи обмеженість доступу до офіційних даних (через воєнний стан), для експрес аналізу соціальної безпеки України пропонується обрати такі характеристики компонент: природний приріст населення (забезпечує ресурсну компоненту економіки), матеріальний добробут населення (формує стійкість економіки), рівень якості людського капіталу (впливає на динаміку економічного розвитку), екологічний слід (пов'язаний з якістю життя населення та є репутаційною компонентною), сталість ринку праці (відповідає за базис економічного розвитку та форму-

вання умов розвитку людського капіталу), цивільну безпеку (компонента фізичної безпеки, стійкості соціальної інфраструктури) та прояви нерівності (компонента справедливого соціального розвитку та демократії).

Основною методологічного підходу до визначення національного рівня соціальної безпеки є обчислення інтегрального показника за формулою:

$$IS_{soc} = \frac{\sum_{i=1}^n I_i}{n}, \quad (1)$$

де I_i – значення i - показника стандартизоване¹;
 n – кількість показників.

Для експрес аналізу соціальної безпеки на національному рівні орано наступні базові показники, що відповідають ключовим компонентам соціальної безпеки (табл.1) та забезпечують мінімально необхідний її рівень.

Інтерпретація отриманого розрахункового показника рівня національної соціальної безпеки здійснюється за таким алгоритмом:

– якщо IS_{soc} знаходиться у діапазоні від 0,00 до 0,33, то рівень соціальної безпеки є прийнятним (демонструє задовільний рівень, потребує відстеження);

– якщо IS_{soc} знаходиться у діапазоні від 0,34 до 0,63, то рівень соціальної безпеки є ризиковим (потребує управлінського втручання);

– якщо IS_{soc} знаходиться у діапазоні від 0,64 до 1,00, то рівень соціальної безпеки є неприйнятним (стан соціальної безпеки є критичним та потребує термінових дій та змін).

Аналіз стану ринку праці України протягом 2000–2021 року виявляє складну архітектуру взаємопов'язаних економічних, політичних та соціальних факторів. Відповідно до даних за вказаний період, чітко виділяються контрольні точки, що можуть вважатися орієнтирами для оцінки критичності стану ринку праці (рис. 1). Нижня межа у 4,0% визначена як природний рівень безробіття, що відповідає стану повної

зайнятості, враховуючи фрикційне та інституційне безробіття. Верхня межа у 13,3% маркує критичний поріг, перевищення якого загрожує системною дестабілізацією соціальних інститутів та відповідає максимальному значенню рівня безробіття, яке фіксувалося в країнах пост радянського простору. Протягом усього досліджуваного періоду фактичний показник безробіття в Україні коливався всередині цього коридору, проте його динаміка була вкрай нерівномірною.

В загальному, український ринок праці постійно перебуває у стані кризи. Спершу, вона була пов'язана з економічною депресією 1990-х років. У 2000 році рівень безробіття становив 12,4%, що було наслідком масової зупинки промислових підприємств, розриву господарських зв'язків та невідповідності робочої сили до нових ринкових реалій. Протягом 2015–2017 років рівень, коли розпочалася гібридна війна, безробіття залишався стабільно високим, коливаючись у межах 9,5% – 9,9%. Додатковий «удар» ринку праці відчув від збільшення трудової міграції до країн ЄС, особливо після отримання безвізового режиму у 2017 році. 2020 рік приніс новий тип кризи – локдаун та примусову зупинку економічної активності, тож рівень безробіття зріс до 9,9%.

Відповідно, якщо така тенденція збережеться, то країна втратить свій людський потенціал, адже на ринок праці буде «виходити» все менше осіб. Зважаючи на те, що рівень безробіття в країні за методологією МОП у порівнянні з Європейськими країнами не дуже високий (навіть у пандемічний період він не перевищував 10%, крім 2021 року), і в роки воєнного стану скорочується, а також, враховуючи вікову структуру населення, то у перспективі найближчих 10–20 років ринок праці України «зменшиться». Тож при збереженні потреби у працівниках на тому самому рівні, варіативність пошуку кваліфікованих працівників роботодавцями зменшиться. Такий висновок впливає зі загальної тенденції до високого рівня смертності у віці 15–60 років на 1000 населення (рис.2).

Таблиця 1

Показники національного рівня соціальної безпеки (експрес аналіз)

Показник	Позначення показника	Стандартизація
Рівень захворюваності на хвороби (первинний), зокрема ВІЛ, СПІД, туберкульоз, рак	I1	→ min
Зростання населення (річні данні, %)	I2	→ max
Індекс екологічної ефективності	I3	→ max
Рівень безробіття серед працездатного населення, за методологією МОП, %	I4	→ min
Валовий внутрішній дохід на душу населення, грн (у паритеті купівельної спроможності)	I5	→ max
Нерівність населення (коефіцієнт Джині)	I6	→ min
Індекс кримінальності суспільства	I7	→ min

Джерело: розроблено автором

¹ Приведення усіх значень показників до стандартизованих здійснюється за кожним роком окремо

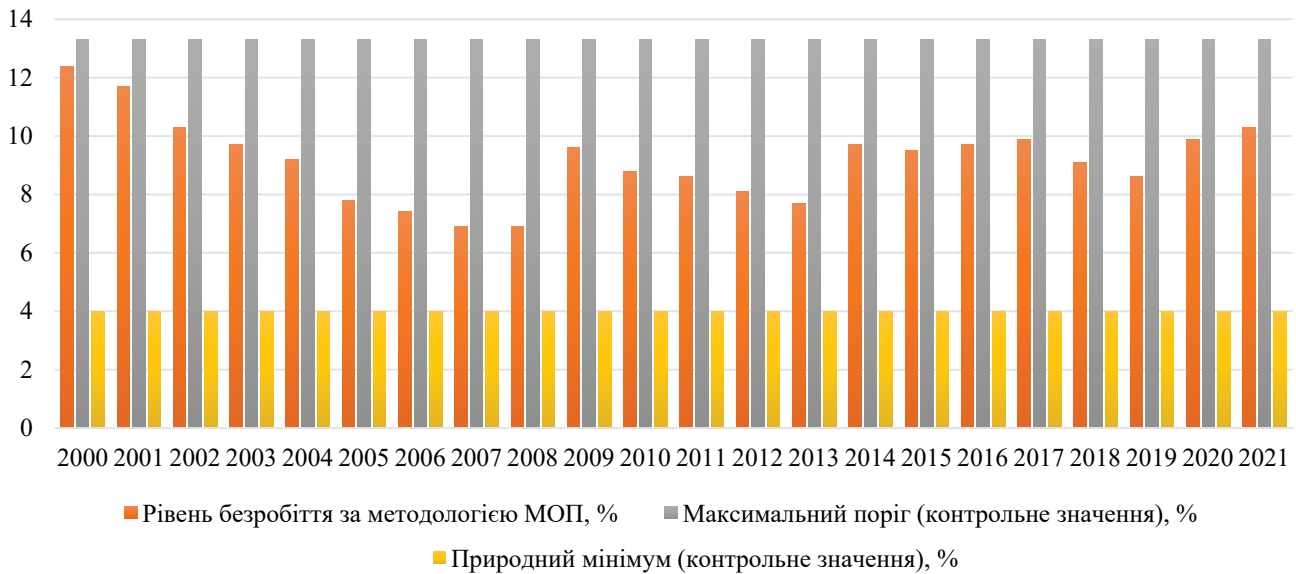

Рис. 1. Рівень безробіття в Україні за методологією МОП, %

Джерело: побудовано автором за даними [11]

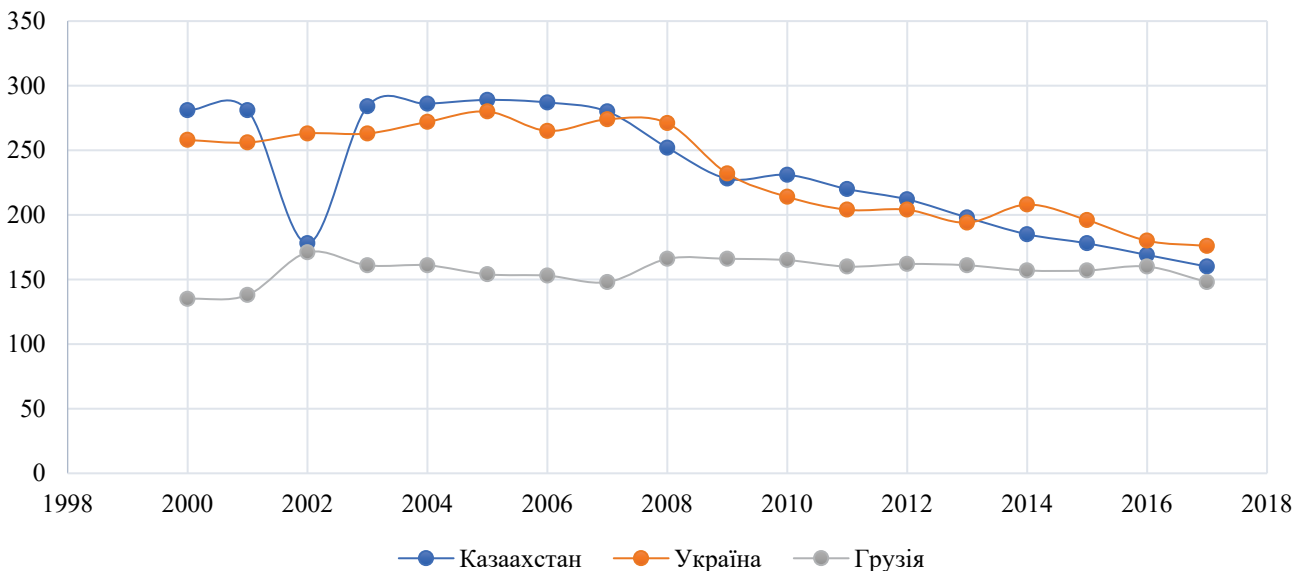

Рис. 2. Смертність населення за деякими країнами у віці 15-60 років на 1000 населення, осіб

Джерело: побудовано автором за даними [1]

З рис.2. видно, що в Україні смертність населення у працездатному віці дуже висока. Навіть у порівнянні з країнами пострадянського періоду, що демонструють так само високі показники смертності (Казахстан), така ситуація може свідчити про значні навантаження на робочому місці, що посилюються стресами та невідповідними умовами праці, або про незадовільний стан роботи системи охорони здоров'я. При цьому, вивчаючи динаміку захворюваності, відзначимо таке. З 2000 року частка вперше виявлених захворювань у населення несуттєво, але до 2019 року (пандемічного періоду) зменшувалася: якщо у 2000 році було виявлено хвороби у 68% постійного населення, то у 2018 – 64% [15]. Це дає

привід зробити припущення, що поведінка самих працівників, низькі доходи (незможність якісно лікуватися) та погіршення умов праці не дозволяють подолати тренд скорочення населення.

Аналізуючи екосистемні виклики – демографічні, критичним стає фактор скорочення чисельності населення (рис. 3). По-перше, завершення «пандемічного періоду» у 2021 році характеризувалося максимальним порівняно з 2000 року скороченням природного приросту населення, що склало 11,2 (у розрахунку на 1000 населення) [14]. При цьому, якщо рівень смертності не демонстрував суттєвих змін, то народжуваність скорочувалася (незначне покращення показника народжуваності спо-

стерігалось після прийняття урядом програми, яка надавала виплати матерям). Також варто відмітити, що традиційно орієнтовані на великі родини західні регіони також демонструють зниження природного приросту останні роки.

У порівнянні з іншими країнами пострадянського простору, варто відмітити, що це є загальна тенденція для усіх країн (лише у Грузії після 2014 року намітилися позитивні зміни до збільшення кількості населення, але це ще не стало трендом).

Значною мірою така демографічна ситуація є наслідком нерівності та низьких доходів населення. Оцінюючи показник нерівності за коефіцієнтом Джині в Україні, відмітимо його сталість (його значення коливаються в діапазоні від 24 до 29,8 на проміжку 2002 – 2020 років (рис. 4).

При такій сталості показника нерівності, значення доходів населення стає вирішальним у покращенні рівня соціальної безпеки. За показником валового внутрішнього продукту на душу населення, Україна порівняно з деякими країнами пострадянського простору вирізняється незначними темпами росту (рис. 5).

Очевидним (з рис. 4) є те, що економіка країни розвивалася нерівномірно, а реперні точки, характерні для динаміки процесів на ринку праці простежуються і у динаміці ВВП на душу населення, що негативно відбивається на стані соціальної безпеки.

Ще одним складником соціальної безпеки є екологічна ефективність економіки, адже це впливає на здоров'я населення. За міжнародним рейтингом Environmental Performance Index країна знаходиться у «середині» рейтингу [7]. Відповідно до цих даних

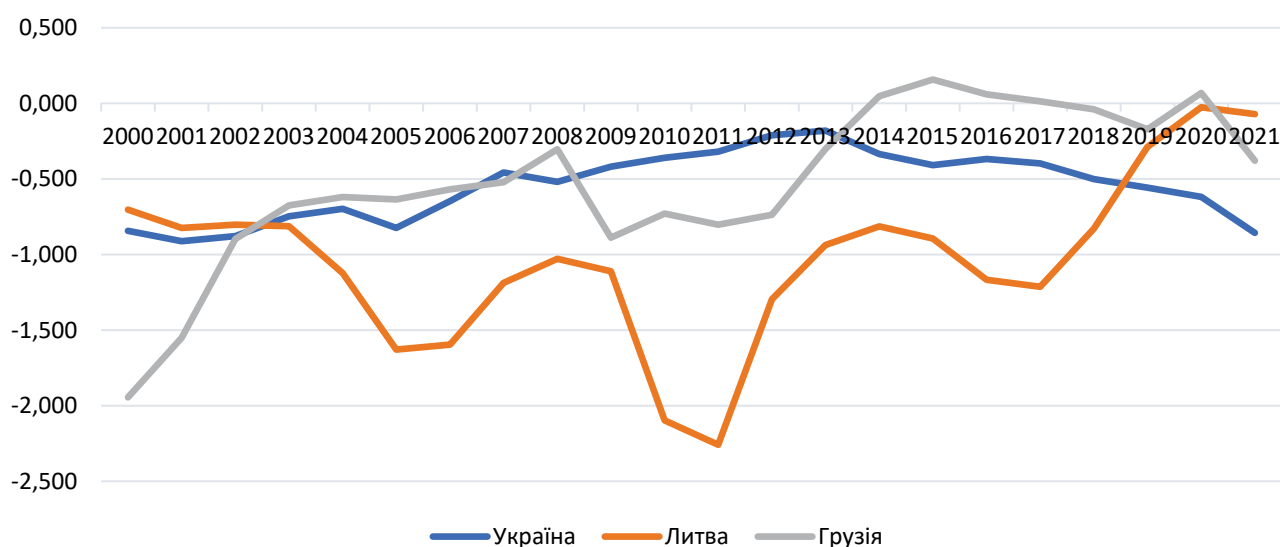

Рис. 3. Динаміка зростання чисельності населення в Україні у порівнянні з деякими країнами

Джерело: побудовано автором за даними [5]

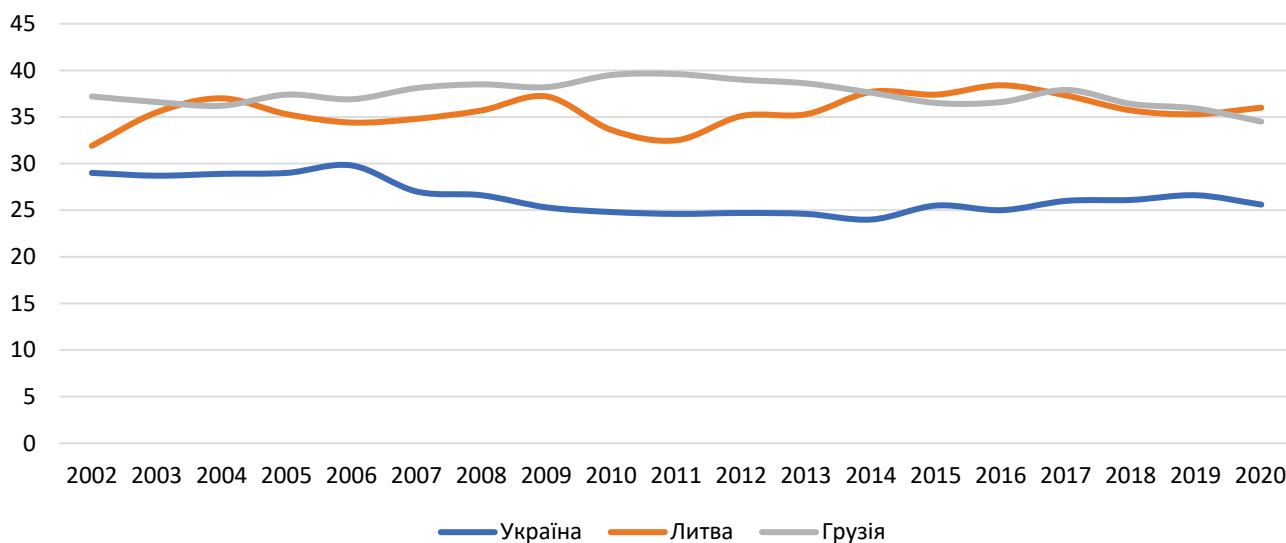

Рис. 4. Динаміка коефіцієнта Джині в Україні у порівнянні з деякими країнами

Джерело: побудовано автором за даними [4]

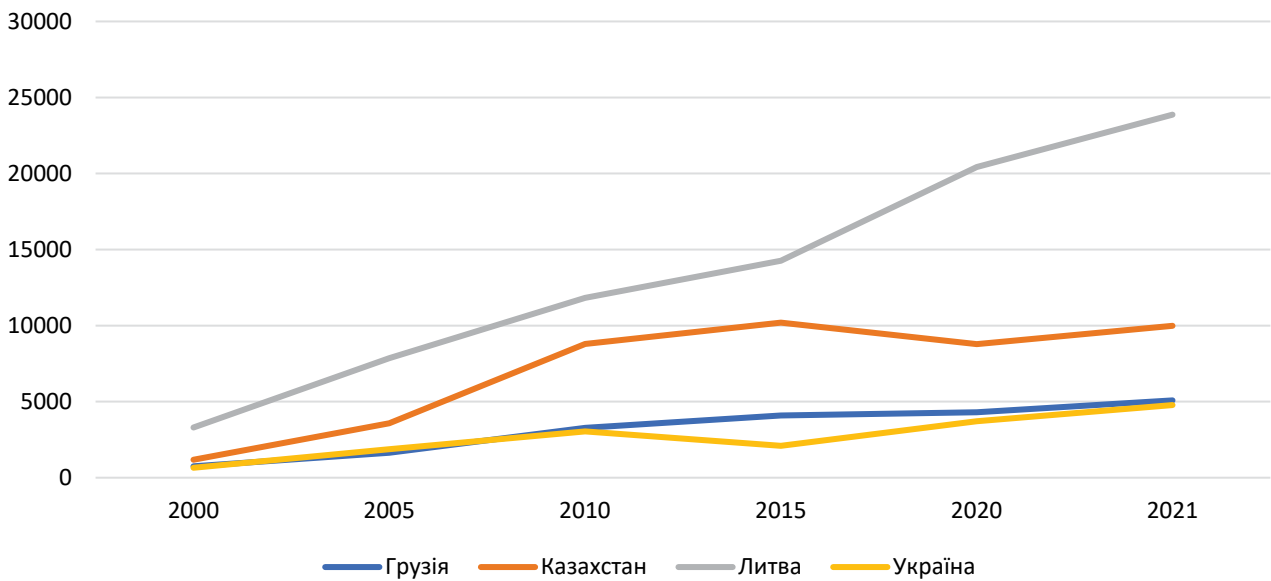

Рис. 5. Валовий внутрішній продукт деяких країн на душу населення, у долл. США.

Джерело: побудовано автором за даними [3]

відмічається прогрес у покращенні рівня екологічної ефективності, але це не найкращий результат у світі. Тож за цим показником соціальна безпека не зазнає погіршення.

Не менш важливим для забезпечення соціальної безпеки є зменшення ризиків від протиправних дій. За показник, який показує на скільки правопорушення впливають на безпеку в країні, обрано Crime Index [2]. Нажаль за цим показником у періоді з 2012 року до тепер, країна вважається однією з найбільш кримінальних в Європі. Тобто за цим показником соціальна безпека погіршується.

Отже, провівши розрахунки, побачимо, що значення соціальної безпеки України має тенденцію до погіршення (рис. 6). Нажаль лише окремі роки відзначалися прийнятним її рівнем. В загальному рівень соціальної безпеки переважно є ризиковим і потребує прийняття рішень з боку держави та соціальних партнерів. При цьому, збройна агресія лише загострює проблеми соціально-економічного характеру.

Виходячи з тих проблем, які були виявлені та на ключові параметри, що вплинули на погіршення рівня соціальної безпеки, основні заходи мають бути спрямовані на збереження людського капіталу та

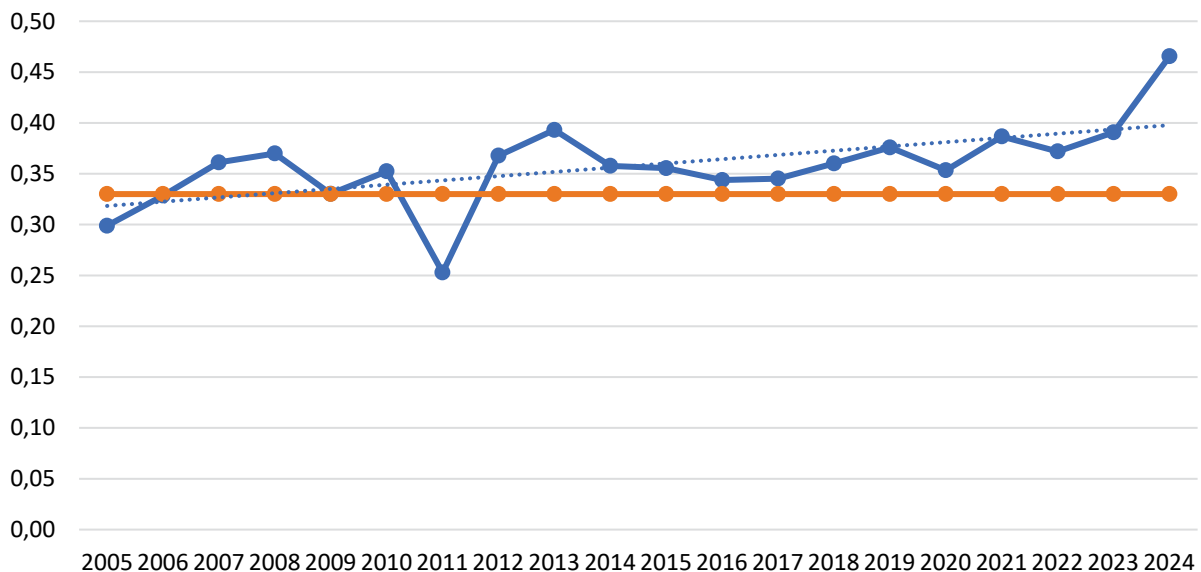

Рис. 6. Розрахункове значення рівня соціальної безпеки України (0,33 – значення верхньої межі прийнятного рівня)

Джерело: побудовано автором за власними розрахунками

підтримку економіки країни (як передумови матеріального благополуччя населення та його лояльності до уряду). Таким чином, мінімально пропонується:

– зосередити увагу на спроможності місцевої влади надавати безпечні та комфортні умови для розвитку та навчання дитини. При цьому важливо, щоб кожна сім'я, де народилася дитина, отримали кредитну знижку на придбання житла (якщо потребують), а також гарантії щодо перебування дитини в дитячому садочку, що знаходиться у доступній відстані та є у хорошому стані;

– дозволити підприємствам, надавати одному з членів сім'ї, який здійснюватиме догляд за дитиною або особою, що потребує постійного догляду встановлювати скорочену тривалість робочого дня або тижня зі збереженням заробітної плати (що відповідає відпрацьованій місячній нормі);

– запровадити податкові пільги для підприємств, в яких працівники зайняті доглядом за дітьми та особами, які потребують постійного догляду;

– запровадити практику моніторингу ризиків соціальної безпеки та прогнозування основних її змінних;

– переглянути політику оплати праці в бюджетній сфері, затвердивши принцип відповідності складності праці та її оплати.

Оптимальним є затвердження стратегічного документу, де буде закріплено зміст та розуміння соціальної безпеки як явища, виписано взаємозв'язки з доктриною національної безпеки, ключові напрями її посилення.

Висновки. За результатами апробації авторської методики, яка дозволяє здійснити експрес аналіз рівня соціальної безпеки України, було виявлено, що переважна більшість компонент, які формують умови для збереження гідного рівня соціальної безпеки, мають негативну динаміку. В ході аналізу виявлено принаймні три точки, що відповідають 2011, 2016, 2020 рокам та виступають реперними точками у зміні рівня соціальної безпеки. Ці роки пов'язані зі суттєвими політичними змінами та впливами зовнішніх факторів несистемного характеру. Отже, ключовим висновком автора є те, що забезпечення високого рівня соціальної безпеки потребує політичної, соціально-економічної стабільності, тому вирішення проблем у сфері безпеки обов'язково має бути спрямованим на досягнення стійкості країни. Відповідно до такого підходу, рекомендації щодо посилення соціальної безпеки охоплюють три важливі напрями: удосконалення демографічної політики та публічного управління; запровадження прогресивних корпоративних стимулів та перегляд політики доходів населення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Adult mortality rate (probability of dying between 15 and 60 years per 1000 population). WHO. URL: [https://www.who.int/data/gho/data/indicators/indicator-details/GHO/adult-mortality-rate-\(probability-of-dying-between-15-and-60-years-per-1000-population\)](https://www.who.int/data/gho/data/indicators/indicator-details/GHO/adult-mortality-rate-(probability-of-dying-between-15-and-60-years-per-1000-population)) (дата звернення: 29.12.2025)
2. Crime Index by Country. NUMBEO. URL: https://www.numbeo.com/crime/rankings_by_country.jsp (дата звернення: 01.02.2026)
3. GDP per capita (current US\$). DataBank. The World Bank. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD> (дата звернення: 19.12.2025)
4. Gini index. DataBank. The World Bank Group. URL: https://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.GINI?name_desc=true (дата звернення: 28.12.2025)
5. Population growth (annual %). DataBank. The World Bank Group. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.GROW?end=2024&start=1961&view=chart> (дата звернення: 26.12.2025)
6. Varnalii Z., Vazhenova O., Mykytiuk O., Onysenko T. Creativity in the system of ensuring social security of a person at the enterprise in the conditions of war and recovery of the economy of Ukraine. *Academy Review*. 2024. 2 (61). P. 123–141. DOI: <https://doi.org/10.32342/2074-5354-2024-2-61-6>
7. World Population Review. Environmental Performance Index by Country. URL: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/environmental-performance-index-by-country> (дата звернення: 23.12.2025)
8. Белоусов В.Д. Зміст правового механізму забезпечення соціальної безпеки держави. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2024. Серія ПРАВО. Випуск 86: частина 5. С. 423–428. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.5.62>
9. Вінічук М.В. Соціальна компонента економічної безпеки України в системі зміцнення національної безпеки держави. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 1. С. 30–39. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/12831/1/%D0%92%D1%96%D0%BD%D1%96%D1%87%D1%83%D0%BA.pdf> (дата звернення: 30.01.2026)
10. Галиця І.О., Гетьман О.О. Становлення механізму соціальної безпеки: наукова детермінація. *Регіональна економіка*. 2017. № 2. С. 62–72. URL: https://re.gov.ua/re201702/re201702_062_HalytsyaIO,HetmanOO.pdf (дата звернення: 21.01.2026)
11. Демографічна та соціальна статистика. Ринок праці. Зайнятість та безробіття. Державна служба статистики України. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/dem/zan_u.htm (дата звернення: 20.12.2025)
12. Коваленко Р. І. Проблеми правового регулювання соціальної безпеки в контексті національної безпеки України. *Держава та регіони*. 2024. Серія: Право. 2024 р., № 1 (83) том 2. С. 136–141. DOI <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2024.1.2.23>
13. Кропивницький М. Об'єктивація зв'язку соціальної держави з необхідністю забезпечення потреб населення в соціальному захисті крізь призму концепції соціальної безпеки: адміністративно-правовий вимір. *Юридичний вісник*. 2024. № 3. С. 158–165. DOI <https://doi.org/10.32782/yuv.v3.2024.18>

14. Населення та міграція. Державна служба статистики України. URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publnasel_u.htm (дата звернення: 20.12.2025)
15. Охорона здоров'я. Державна служба статистики України. URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/15/Arch_zozd_bl.htm (дата звернення: 15.12.2025)
16. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 №1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/en/v1277731-13/conv#n3> (дата звернення: 01.02.2026)
17. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни». Указ Президента України від 14 вересня 2020 року №392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text> (дата звернення: 24.01.2026)
18. Харазішвілі Ю.М., Грішнова О.А. Якість життя в системі соціальної безпеки України: індикатори, рівень, загрози. *Економіка України*. 2018. № 11–12. С. 157–171. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2018.11.157>

REFERENCES

1. Adult mortality rate (probability of dying between 15 and 60 years per 1000 population). WHO. Available at: [https://who.int/data/gho/data/indicators/indicator-details/GHO/adult-mortality-rate-\(probability-of-dying-between-15-and-60-years-per-1000-population\)](https://who.int/data/gho/data/indicators/indicator-details/GHO/adult-mortality-rate-(probability-of-dying-between-15-and-60-years-per-1000-population)) (accessed December 29, 2025)
2. Crime Index by Country. NUMBEO. Available at: https://www.numbeo.com/crime/rankings_by_country.jsp (accessed 01.02.2026)
3. GDP per capita (current US\$). DataBank. The World Bank. Available at: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD> (accessed December 19, 2025)
4. Gini index. DataBank. The World Bank Group. Available at: https://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.GINI?name_desc=true (accessed December 28, 2025)
5. Population growth (annual %). DataBank. The World Bank Group. Available at: <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.GROW?end=2024&start=1961&view=chart> (accessed December 26, 2025)
6. Varnalii Z., Bazhenova O., Mykytiuk O., Onysenko T. Creativity in the system of ensuring social security of a person at the enterprise in the conditions of war and recovery of the economy of Ukraine. *Academy Review*. 2024. 2 (61). P. 123–141. DOI: <https://doi.org/10.32342/2074-5354-2024-2-61-6>
7. World Population Review. Environmental Performance Index by Country. Available at: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/environmental-performance-index-by-country> (accessed December 23, 2025)
8. Belousov V.D. (2024). Zmist pravovoho mekhanizmu zabezpechennia sotsialnoi bezpeky derzhav [The content of the legal mechanism for ensuring the social security of the state]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu – Scientific Bulletin of Uzhgorod National University. Series LAW*. Issue 86: part 5. pp. 423–428. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.5.62>
9. Vinichuk M.V. (2016). Sotsialna komponenta ekonomichnoi bezpeky Ukrainy v systemi zmitsnennia natsionalnoi bezpeky derzhavy [The social component of economic security of Ukraine in the system of strengthening the national security of the state]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav – Scientific Bulletin of the Lviv State University of Internal Affairs*. Vol.1. pp. 30–39. Available at: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1283/1/%D0%92%D1%96%D0%BD%D1%96%D1%87%D1%83%D0%BA.pdf> (accessed January 30, 2026)
10. Galitsa I.O., Getman O.O. (2017). Stanovlennia mekhanizmu sotsialnoi bezpeky: naukova determinatsiia [Formation of the social security mechanism: scientific determination]. *Rehionalna ekonomika – Regional Economy*. Vol.2. pp. 62–72. Available at: https://re.gov.ua/re201702/re201702_062_HalytsyaIO,HetmanOO.pdf (accessed January 21, 2026)
11. Demografichna ta sotsialna statystyka. Rynok pratsi. Zainiatist ta bezrobittia. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. [Demographic and social statistics. Labor market. Employment and unemployment. State Statistics Service of Ukraine]. Available at: https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/dem/zan_u.htm (accessed December 20, 2025)
12. Kovalenko R. I. (2024). Problemy pravovoho rehulivannia sotsialnoi bezpeky v konteksti natsionalnoi bezpeky Ukrainy [Problems of legal regulation of social security in the context of national security of Ukraine]. *Derzhava ta rehiony. Serii: Pravo – State and regions. Series: Law*. 2024, Vol. 1 (83) Is. 2. pp. 136–141. DOI <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2024.1.2.23>
13. Kropyvnytskyi M. 2024. Obiektyvatsiia zviazku sotsialnoi derzhavy z neobkhidnistiu zabezpechennia potreb naselennia v sotsialnomu zakhysti kriz pryizmu kontseptsii sotsialnoi bezpeky: administratyvno-pravovyi vymir [Objectification of the connection between the social state and the need to ensure the needs of the population in social protection through the prism of the concept of social security: administrative and legal dimension]. *Yurydychnyi visnyk – Legal Bulletin*. Vol. 3. pp. 158–165. DOI <https://doi.org/10.32782/yuv.v3.2024.18>
14. Naselennia ta mihratsiia. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [Population and Migration. State Statistics Service of Ukraine] Available at: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publnasel_u.htm (accessed 20.12.2025)
15. Okhrona zdorovia. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [Health care. State Statistics Service of Ukraine]. Available at: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/15/Arch_zozd_bl.htm (accessed December 15, 2025)
16. Pro zatverdzhennia Metodichnykh rekomendatsii shchodo rozrakhunku ravnia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy. Nakaz Ministerstva ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy vid 29.10.2013 №1277 [On approval of Methodological recommendations for calculating the level of economic security of Ukraine. Order of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine dated 29.10.2013 No. 1277]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/en/v1277731-13/conv#n3> (accessed February 01, 2026)
17. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 14 veresnia 2020 roku “Pro Stratehiu natsionalnoi bezpeky Ukrainy “Bezpeka liudyny – bezpeka krainy”. Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 14 veresnia 2020 roku №392/2020 [On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated September 14, 2020 “On the National Security

- Strategy of Ukraine “Human Security – Country Security”. Decree of the President of Ukraine dated September 14, 2020 No. 392/2020]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text> (accessed January 24, 2026)
18. Kharazishvili Yu.M., Grishnova O.A. (2018). Yakist zhyttia v systemi sotsialnoi bezpeky Ukrainy: indykatory, riven, zahrozy [Quality of life in the social security system of Ukraine: indicators, level, threats]. *Економіка України – Economy of Ukraine*. Vol. 11–12. pp. 157–171. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2018.11.157>

Дата надходження статті: 13.02.2026

Дата прийняття статті: 06.03.2026

Дата публікації статті: 31.03.2026